

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про електронну комерцію: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text>
2. Моторно-транспортне страхове бюро України. URL: <https://mtsbu.ua/>
3. З паперу в цифру: що дає водіям цифровий ринок автоцивілок. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2020/11/11/667136/>
4. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/>

Сенюк О. І.

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

ОП «Економіка»,

ПВНЗ «Європейський університет» (м. Київ)

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Вступ. Ефективний розвиток інноваційної діяльності підприємств здатен значно збільшити рівень їх конкурентоспроможності і на вітчизняному, і на світовому ринках. Також зростає зацікавленість в економічному, науково-технічному та виробничому співробітництві з партнерами з інших країн, що сприяє залученню інвестицій, нових технологій та вивченню основних аспектів міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних підприємств.

Мета дослідження – дослідження методик оцінки інноваційної діяльності підприємства на основі врахування і економічного, і неекономічних ефектів від запровадження інновацій на рівні підприємства.

Основна частина. Особливістю підходів до оцінювання ефективності інновацій суб'єктів господарювання різних рівнів, що діють у ринкових умовах, варто вважати різницю в цілях, які вони визначають у своїй діяльності. Так, державні органи влади й управління, що мають регулювати соціально-економічні процеси в державі, виходять із глобальних завдань розвитку суспільства загалом. Держава формує зовнішні умови (інноваційну політику) для господарювання підприємств, стимулюючи зростання національної економіки. В економічній літературі звернено увагу на потребу нових підходів до оцінювання ефективності інновацій в умовах ринкової економіки [1, с. 161–162].

Наукові погляди більшості авторів щодо критеріїв оцінки інноваційної діяльності ґрунтуються на визначенні ефективності шляхом співставлення ефекту (результату) використання інновацій та понесених витрат на інноваційний процес, виробництво інноваційної продукції, тобто на отримання додаткових доходів, які підприємство може залучати у інші сфери діяльності для свого розвитку. Розрахунок ефективності інноваційної діяльності має базуватися на праксеологічному підході, що передбачає взаємозв'язок цільового, системного та ресурсного підходів. Обрані підприємством методичні підходи до оцінки інноваційних процесів визначають рівень ефективності її проведення [2].

Оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства доцільно здійснювати за такими етапами:

– моніторинг зовнішнього середовища, який включає в себе аналіз ринку нововведень;

– аналіз внутрішнього середовища, зокрема оцінка інвестиційної привабливості, оцінка спроможності підприємства до інноваційного розвитку, оцінка рівня інноваційного продукту та оцінка організаційно-технічного та управлінського рівня;

– аналіз ефективності інноваційних проєктів, який включає: оцінку показників ефективності інноваційних проєктів, дослідження чутливості показників інноваційних проєктів, визначення беззбиткового обсягу продажу;

– оцінка ефективності інноваційної діяльності та шляхів її підвищення, зокрема оцінка показників інноваційної діяльності підприємства, аналіз тенденцій динаміки результатів інноваційної діяльності підприємства та факторний аналіз результатів інноваційної діяльності.

Для оцінювання економічної ефективності інновації (інноваційної діяльності) у вітчизняній практиці використовують систему показників, які широко висвітлюються в літературі. Ці показники відображають співвідношення витрат і отриманих результатів, які будуть одержані від реалізації інновацій (табл. 1).

Таблиця 1 – Показники оцінювання ефективності інноваційної діяльності [3, с. 130]

Підходи до оцінки ефективності	Показники оцінки ефективності інноваційної діяльності
Короткострокові критерії ефективності інноваційної діяльності	
Оцінка ефективності інноваційних проєктів без урахування фактору часу	Економічна додана вартість; період окупності інвестицій; облікова норма рентабельності тощо
Оцінка ефективності внутрішніх ресурсів для впровадження інновацій	Продуктивність діяльності; ефективність; якість; гнучкість; задоволеність тощо
Оцінка ефективності організаційних інноваційних проєктів	1. Ефективність системи управління, яка виражається через кінцеві результати: обсяг випуску продукції; прибуток (збільшення); собівартість (зниження); якість продукції. 2. Утримання та організація процесу управління: продуктивність; економічність; адаптивність; гнучкість; оперативність; надійність. 3. Раціональність організаційної структури: ланковість системи управління; рівень централізації функцій управління тощо
Середньострокові критерії ефективності інноваційної діяльності	
Оцінка економічної ефективності інноваційних рішень з урахуванням фактору часу	1. Інтегральний показник ефективності (чистий дисконтований дохід) – NPV 2. Внутрішня норма прибутковості (дохідності) – IRR (Internal Rate of Return) 3. Рентабельність інвестицій в інноваційний проєкт – PI (Profitability Index) 4. Дисконтований період окупності інноваційного проєкту – DPB (Payback Period)

Підходи до оцінки ефективності	Показники оцінки ефективності інноваційної діяльності
Оцінка інноваційних рішень на основі бенчмаркінгу	1. Конкурентоспроможність інноваційних рішень. 2. Критерії відповідності сегментів ринку можливостям. реалізації потенціалу підприємства при роботі на них. 3. Критерії ризикованості інноваційних рішень
Довгострокові критерії ефективності інноваційної діяльності	
Оцінка ефективності інноваційного розвитку на основі прогнозування	1. Прогнозування результатів реалізації інноваційних проєктів. 2. Прогнозування змін та впливу чинників, що впливають на ефективність реалізації інноваційних рішень. 3. Врахування впливу зовнішнього середовища

В теорії інновацій, окрім економічного ефекту від запровадження інновацій (кількісний аналіз), виокремлюють якісні показники, зокрема посилення позицій бренду та зростання компетенції підприємства в процесі розроблення та запровадження інновацій, покращення екосистеми (взаємодії підприємства із навколишнім середовищем), нарощування запасу знань, зростання життєздатності підприємства з акцентом на те, що інновації мають великий вплив на працівників (насамперед на працівників підприємства, яке впроваджує інновації).

Тому загальний ефект від реалізації інноваційних проєктів доцільно аналізувати і визначати як соціально-економічний ефект зі врахуванням гарантування екологічної безпеки.

Висновки. Ефект від застосування нововведень на рівні конкретного підприємства завжди буде вимірюватися економічними показниками, зокрема, обсягом збільшення прибутку, отриманого шляхом економії від зниження собівартості і збільшення виторгу від зростання обсягу реалізації інноваційної продукції завдяки її новій якості.

В економічних розрахунках використовують різні показники економічної ефективності інноваційної діяльності, які поділяють *за місцем отримання*: локальні, регіональні, галузеві і загальнодержавні; *за метою визначення*: абсолютні та порівняльні; *за ступенем збільшення*: одноразові й мультиплікаційні; *за часом урахування результатів і витрат*: за розрахунковий період і за рік.

Вибір методу оцінювання ефективності інновацій залежить від об'єктів, якими можуть бути різні типи інновацій: засоби і знаряддя праці (нові, реконструйовані, модернізовані); предмети праці (сировина, паливо, матеріали, енергія); предмети кінцевого споживання; технологічні процеси; методи організації виробництва, праці та управління; інноваційний проєкт.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Іжевський В. В. Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2010. Вип. 20. 4. С. 160–166.
2. Постова В. В. Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємств ресторанного бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2021. № 24. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-20>.

3. Сидорчук І. П. Критерії та показники оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємств машинобудування. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Економічні науки*. 2014. № 8. Вип. 3. С. 127–131.

Волкова Н. І.

канд. екон. наук, доцент
кафедри фінансів і банківської справи
ДонНУ імені Василя Стуса

Янішевського Б. С.

здобувача вищої освіти 3 курсу
ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»
ДонНУ імені Василя Стуса

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПЛАТІЖНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ЩОДО ЗМЕНШЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ГОТІВКИ В РОЗРАХУНКАХ

Вступ. У сучасному світі платіжні системи відіграють величезну роль у функціонуванні економіки кожної країни. Розвиток технологій та глобалізація зумовили підвищення вимог до ефективності, швидкості та надійності платіжних систем. Особливо актуальним стає запитання про зменшення використання готівки в розрахунках, оскільки це може сприяти підвищенню економічної безпеки, зниженню рівня корупції та оптимізації обігу коштів. Однак оцінка ефективності платіжної системи нашої країни щодо зменшення використання готівки в розрахунках належно не досліджена. Тому аналіз роботи платіжної системи, виявлення можливих слабких місць та пропозиції щодо вдосконалення її роботи є особливо важливим завданням для забезпечення стабільності та перспективи економічного розвитку України.

Мета роботи – оцінка ефективності платіжної системи України щодо зменшення використання готівки в розрахунках задля підвищення фінансової безпеки.

Основна частина. Останнім часом на українському ринку платіжних карток спостерігається стабільне зростання показників, які свідчать про розвиток безготівкових платежів та платіжної інфраструктури. Розвиток цього ринку має значення для оптимізації платежів і зменшення тіньової економіки в Україні. У звіті аудиторсько-консалтингової компанії Ernst&Young зазначається, що збільшення частки платежів за допомогою термінальних карток у ВВП на 1 % знизить рівень тіньової економіки в країні в середньому на 0,037 %. Аналіз поточної ефективності платіжної системи допоможе виявити перешкоди для розвитку безготівкових розрахунків і запропонувати шляхи їх подолання. Інтерес суспільства до безготівкових розрахунків зростає і посилює потребу в зручних та безпечних способах оплати. У межах дослідження було проаналізовано динаміку обсягів безготівкових операцій та готівки в обігу. Інформація, необхідна для такого аналізу, наведена нами в таблиці 1.